

Zitting 1981-1982

16719

Invoering van het middelbaar dienstverlenings- en gezondheidszorgonderwijs (m.d.g.o.)

Nr. 13

EINDVERSLAG

Vastgesteld 21 mei 1982

Na kennisneming van de tot dusver met de Regering gewisselde stukken zijn in de vaste Commissie voor Onderwijs en Wetenschappen¹ met betrekking tot het wetsontwerp nog verscheidene vragen en opmerkingen blijven bestaan, waarop zij gaarne vóór de openbare beraadslaging een reactie van de Regering zou vernemen. Bij de indeling van dit eindverslag is zo veel mogelijk de in de memorie van antwoord gehanteerde indeling aangehouden.

Algemene beschouwingen

De leden van de C.D.A.-fractie constateerden tot hun voldoening dat de memorie van antwoord over een groot aantal zaken voldoende duidelijkheid verschaft, zodat er voor hen geen behoefte bestaat in dit eindverslag nog uitgebreid op allerlei zaken in te gaan. Niettemin bleven er voor hen op een aantal punten nog wat vragen en onduidelijkheden bestaan.

Zij merkten op dat in het onderhavige wetsontwerp een aantal begrippen is geïntroduceerd (onderwijsleerplan, opleidingsleerplan, schoolwerkplan, opleidingswerkplan) zonder dat daaraan volgens hun overleg met het onderwijsveld is voorafgegaan. Een dergelijke discussie leek hun juist uiterst noodzakelijk.

Niettemin konden deze leden er vooralsnog mee instemmen dat bij het m.d.g.o. het schoolwerkplan uitgangspunt zal zijn voor de onderwijskundige inrichting en de inrichting van de examens, en dat in de Wet op het voortgezet onderwijs een basis moet worden geschapen om in de vast te stellen algemene maatregelen van bestuur hieromtrent bepalingen op te nemen.

De in verband daarmee noodzakelijke wijziging van deze wet dient, mede gezien de vraag in hoeverre ook ten aanzien van het overige voortgezet onderwijs het schoolwerkplan een wettelijke rol zal moeten spelen, inderdaad vanzelfsprekend te worden voorafgegaan door uitgebreid overleg met het gehele veld van het voortgezet onderwijs.

Kan overigens een nadere aanduiding worden gegeven van de «overige elementen» die in een schoolwerkplan dienen voor te komen?

Gezien het voorgaande zagen zij in dat inrichting van onderwijs en examens voorlopig geregeld moet worden met toepassing van de artikelen 24, derde lid, respectievelijk 29, tweede lid, tweede volzin, van de Wet op

¹ Samenstelling: M. Bakker (CPN), Van Ooijen (PvdA), Dees (VVD), Konings (PvdA), Ginjaar-Maas (VVD), voorzitter, Evenhuis (VVD), Worrell (PvdA), Beinema (CDA), Kraaijeveld-Wouters (CDA), Lansink (CDA), Hermans (VVD), Mertens (D'66), ondervoorzitter, Van den Anker (PvdA), Andela-Baur (CDA), Niessen (PvdA), Cotterell (D'66), Wagenaar (RPF), Van der Vlies (SGP), Janmaat-Abee (CDA), Wallage (PvdA), Willems (PSP), Van Baars (CDA), Wilbers (D'66).

het voortgezet onderwijs. Voor welke periode zal dit gelden? Is de Staatssecretaris met deze leden van mening dat die periode niet te lang mag zijn, aangezien uit een oogpunt van maatschappelijke zekerheid scholen, ouders, leerlingen en arbeidsmarkt gebaat zullen zijn bij een zo groot mogelijke duidelijkheid van het nieuw te ontwikkelen onderwijs in een volwaardig inrichtingsbesluit? Zij waren het ermee eens dat genoemde artikelen op zich zelf een aantal waarborgen inhouden, dat niet een te centrale invulling van schoolwerkplannen zal plaatshebben. Zij vertrouwden erop dat bij de praktische uitwerking van een en ander de scholen inderdaad de vrijheid zullen hebben om binnen de structuurbepalende elementen zelf te bepalen op welke wijze het onderwijs vorm wordt gegeven. Overigens achten zij vervanging van het begrip «leerplan» door «schoolwerkplan» een logisch en goed voorstel.

Voorts vroegen zij zich af welke ruimte er, zowel voor bijzondere als openbare scholen, zal bestaan voor het geven van godsdienstonderwijs binnen de basislessentabel van 30 verplichte lessen voor de theorievakken.

De leden van de P.v.d.A.-fractie lieten zich waardierend uit over de uitgebreide en heldere uiteenzetting die gegeven is in antwoord op de vele vragen die zij stelden in het voorlopig verslag. Zij waren van mening dat de Regering in haar memorie van antwoord vele van de door haar gestelde vragen bevredigend beantwoord had. Eerdergenoemde leden konden zich geheel vinden in de nota van wijziging. Zij deelden de mening van de Regering met betrekking tot de verbetering in de naamgeving van het nieuwe onderwijs.

Er waren voor hen nog wel enkele vragen en problemen overgebleven, waarover zij een nadere schriftelijke gedachtenwisseling nodig achtten. Zo betreurden zij het nog steeds dat geen enkele tweejarige variant in het nieuwe m.d.g.o. meegenomen wordt; dit met uitzondering van de afdeling uiterlijke verzorging. Zij betreurden dit te meer daar aangegeven wordt dat in de kort-m.b.o.-projecten afdelingen ontwikkeld worden die nauwe verwantschap vertonen met die welke in het m.d.g.o. ontwikkeld worden. Blijkbaar vinden deze ontwikkelingen los van elkaar plaats en dit zal te zijner tijd weer tot problemen leiden bij eventuele overbrenging naar het m.d.g.o. waar ze eigenlijk thuishoren.

De leden van de P.v.d.A.-fractie zouden toch een duidelijke afstemming van gelijksoortige opleidingen willen zien, daar zij dit van belang achten voor het civiel effect van diploma's zowel naar de arbeidsmarkt toe, maar ook als doorstromingsmogelijkheid binnen het m.b.o. Overigens hadden deze leden met verbazing kennis genomen van het feit dat er nog discussie plaatsvindt over de afdeling uiterlijke verzorging. Is dit nu m.d.g.o. of kort-m.b.o. is blijkbaar de vraag.

Wat is er nu precies aan de hand in Gulpen, zo wilden deze leden weten. Volgens het spreidingsplan is dit een zelfstandige school met één afdeling, nl. uiterlijke verzorging. Moet nu geconcludeerd worden dat wellicht sprake is van een nieuw toe te wijzen kort-m.b.o.-project aan de l.h.n.o.-school te Gulpen? De leden van de P.v.d.A.-fractie komen bij het spreidingsplan nog op deze zaak terug.

Met betrekking tot de plaats van de diverse opleidingen in het nieuwe m.d.g.o. wilden genoemde leden weten hoe straks in het kader van het plan van scholen gereageerd zal worden of de aanvraag van bij voorbeeld een m.t.s. voor een afdeling huishoudtechniek of mode en kleding per definitie is afgewezen zal moeten worden omdat «de m.d.g.o.-kenmerken domineren» zoals in de memorie van antwoord wordt gesteld.

Zij wilden nu reeds opmerken dat hiermee de rolbevestiging via onderwijssoorten vastgehouden wordt tot in de lengte van dagen. Weliswaar is enige beweging te constateren, maar integratie van die opleidingen die specifiek door jongens bezocht worden met wat genoemd kan worden typische meisjesopleidingen zou het rolbevestigende element in het onderwijs veel sneller kunnen doorbreken.

Over de gedachtenwisseling met betrekking tot drie- respectievelijk vierjarigheid van deze opleidingen wilden de leden van de P.v.d.A.-fractie nog het volgende opmerken. De meerkosten voor algehele vierjarigheid worden becijferd op ± f90 mln. Nu hadden deze leden niet gepleit voor algehele vierjarigheid. Zij hadden gewezen op de afdelingen SB en VP. Wat zijn de kosten voor deze twee afdelingen?

Zij vroegen verder of in de berekening die voorligt ook verrekend is dat het totale voor de arbeidsmarkt beschikbare potentieel afneemt doordat een aantal jongeren langer op school blijft. Wellicht kan hier ook een argument gevonden worden om deze opleidingen te verlengen. Overigens handhaafden zij hun gedachte van een bijdrage uit de verhoging van de groeps grootte.

Met belangstelling hadden de leden van de V.V.D.-fractie kennisgenomen van de uitvoerige memorie van antwoord. De uitvoerigheid van de beantwoording heeft er overigens niet toe geleid, dat zij tevreden zijn gesteld met de op hun vragen en opmerkingen gegeven reacties. Veel meer had bij hen de gedachte post gevat dat de op bepaalde punten gewenste en ook van de zijde van de Kamer gevraagde duidelijkheid niet is geboden en zaken vooruit zijn geschoven. In het vervolg zullen zij op aspecten daarvan terugkomen.

Voorts was het hun opgevallen dat op verschillende plaatsen in de memorie van antwoord (bij voorbeeld blz. 2 en 9) bij de beantwoording van gestelde vragen verwezen wordt naar de nog door de bewindslieden uit te brengen afzonderlijke nota over de tweede fase van het voortgezet onderwijs, als gevolg waarvan deze vragen niet of niet afdoende worden beantwoord.

Waar enerzijds deze nota over de tweede fase nog niet is uitgebracht en de inhoud daarvan vermoedelijk zal liggen in het verlengde van de door de bewindslieden uitgebrachte nota over de eerste fase van het voortgezet onderwijs, kwam het de leden van de V.V.D.-fractie onjuist voor bij de behandeling van dit wetsvoorstel koppelingen aan te leggen naar een nog niet uitgebrachte nota, waarbij bovendien nog niet duidelijk is of de inhoud van de eerste nota ondersteund wordt door het parlement. De aan het woord zijnde leden meenden dat dit wetsontwerp op deze manier ten onrecht met een hypotheek wordt belast dan wel niet die finale afhandeling in de vorm van complete duidelijkheid naar het onderwijsveld toe kan krijgen die geboden is.

De in dit kader gestelde vragen stelden zij derhalve nogmaals. Nadrukkelijk verzochten zij om een duidelijk antwoord van de kant van de Regering. In het bijzonder wezen zij op hun vragen gesteld onder paragraaf Naamgeving in relatie tot l.b.o., m.b.o. en h.b.o.

Zeer ontevreden waren de leden van de V.V.D.-fractie met het antwoord op hun vragen betreffende de inhoudelijke kanten van het herstructureringsproces. Zowel de memorie van toelichting als de memorie van antwoord munten door vaagheid. Een onduidelijke antwoord hadden deze leden ontvangen op hun vragen met betrekking tot de nog op te lossen problemen, en met name over de wijze waarop deze dan zullen worden opgelost. In plaats van een duidelijk antwoord te geven vermeldt de Regering slechts dat het streven erop gericht blijft «deze zaken» (lees: de moeilijkheden bij het herstructureringsproces) verder uit te werken. Nog bouder wordt het waar de Regering opmerkt dat «het eventueel niet of slechts ten dele realiseren hiervan echter geen belemmering hoeft te vormen voor een integrale invoering van het m.d.g.o.». Zo wordt de indruk gewekt dat dit wetsontwerp maar zo snel mogelijk tot wet moet worden verheven, en dat verder wel gekeken zal worden wat er van het hele herstructureringsproces terecht komt.

De leden van de V.V.D.-fractie konden deze stellingname van de kant van de Regering niet onderschrijven en vroegen alsnog om een duidelijk antwoord op dit punt.

In antwoord op een door hen gestelde vraag om te onderzoeken of ook in andere vormen van m.b.o., v.h.b.o.-achtige opleidingen ingevoerd zouden kunnen worden, deelt de Regering onder verwijzing naar een circulaire van 14 april jl. mede, dat deze aansluiting op bevredigende wijze is geregeld. Gaarne zagen deze leden ook een inhoudelijke argumentatie op dit punt tegemoet, in plaats van een enkele verwijzing naar een circulaire.

Hadden zij overigens goed begrepen dat de v.h.b.o.-opleiding blijft bestaan, en dat van opheffing eerst dan sprake kan zijn wanneer de inhoudelijke verworvenheden van de v.h.b.o.-opleiding geheel en al in het m.d.g.o. zullen zijn geïncorporeerd? Zij ontvingen graag een duidelijke bevestiging van de zijde van de Regering op dit punt.

In algemene zin hadden de leden van de V.V.D.-fractie kunnen instemmen met de gegeven antwoorden op het punt van het al dan niet emancipatoire karakter van het m.d.g.o.

Gaarne ontvingen de hier aan het woord zijnde leden nog een antwoord op hun vraag met betrekking tot de ruimte die er zal zijn voor scholengemeenschappen van een of meer m.d.g.o.-afdelingen met andere soorten m.b.o. en het beleid dat de Regering op dat punt wenst te volgen.

De leden behorend tot de fractie van de S.G.P. hadden met waardering kennis genomen van de memorie van antwoord. Zij zouden voor het verdere willen volstaan met het maken van enkele opmerkingen en het stellen van enige nadere vragen, die in het verloop van dit eindverslag aan de orde komen.

De leden van de P.P.R.-fractie spraken hun dank uit voor de aandacht die de bewindsman heeft geschonken aan de door hen geschetste problemen. Toch konden zij niet onmiddellijk instemmen met het wetsontwerp, daar een aantal te belangrijke facetten ook in de beantwoording van gestelde vragen nog onderbelicht is gebleven. Op een aantal punten gingen zij in het vervolg van dit eindverslag nader in, nadat zij allereerst het volgende hadden opgemerkt.

Zij betreurden het dat de herstructurering niet is aangegrepen om de historische scheidingen in het beroepsonderwijs te doorbreken. In de memorie van antwoord wordt vastgehouden aan de historische gegroeidheid van het beroepsonderwijs. De eerdergenoemde leden vonden het logischer een functioneel indelingscriterium te hanteren. Zou er geen emancipatorische werking uitgaan van een scholengemeenschap met een m.t.s.- en m.d.g.o.-afdeling?

Minder begrijpelijk vonden de leden van de P.P.R.-fractie de beantwoording van de vragen over het niet bereiken van onderwijsdoelstellingen in de projectfase, als zijnde geen belemmering voor een integrale invoering van het m.d.g.o. Als het zo is dat de doelstellingen van de herstructurering in praktijk niet haalbaar zijn waarom is dan een integrale invoering nog noodzakelijk?

Naamgeving

Ervan uitgaande dat ook nu niet iedereen geheel tevreden is met de gekozen benaming en doelomschrijving waren de leden van de C.D.A.-fractie met de Staatssecretaris van mening, dat met de naam «middelbaar dienstverlenings- en gezondheidszorgonderwijs» in ieder geval zoveel mogelijk recht wordt gedaan aan aard, inhoud en herkenbaarheid van de nieuwe opleidingen.

Ermee instemmende dat naamswijziging van het l.h.n.o. thans wellicht minder opportuun is, wezen deze leden erop, dat hun opmerking met betrekking tot een dergelijke naamswijziging was ingegeven vanuit een verwachting over een toekomstige verbreding van de doelstellingen van het l.h.n.o. en de daarbij passende onderwijsinhoudelijke vernieuwing, in verband waarmee naamswijziging van dat l.h.n.o. als logisch sluitstuk moet worden beschouwd.

Het oordeel dat de toekomstige benaming van het h.s.p.o. moet worden bepaald door aan het h.b.o. en zijn beroepenvelden – in relatie tot het wetenschappelijk onderwijs – ontleende eigen motieven, werd door hen onderschreven. Echter, dit neemt niet weg dat naar hun mening logischerwijs gestreefd zou moeten worden naar een naamgeving die zoveel mogelijk aansluit bij de naamgeving van het m.d.g.o.

De wijziging van de voorgestelde benaming «middelbaar diensten-, gezondheids- en nijverheidsonderwijs» (m.d.g.n.o.) in «middelbaar dienstverlenings- en gezondheidszorgonderwijs» (m.d.g.o.) had de instemming van de leden van de S.G.P.-fractie, daar het in elk geval een beter lopende benaming is geworden.

Hoewel de leden van de R.P.F.-fractie de door de Staatssecretaris voorgestelde naamswijziging een aanvaardbaar compromis achtten tussen de bestaande vijfletterafkorting en de door hen voorgestelde drieletterbenaming, zouden zij toch nog graag een nadere motivering vernemen voor het afwijzen van de naam «middelbaar verzorgingsonderwijs».

Ontkoppeling van het l.b.o. en het m.b.o.

Ter zake van de ontkoppelingsproblematiek l.h.n.o.–m.h.n.o. constateerden de leden van de C.D.A.-fractie dat weliswaar een gedragslijn is ontwikkeld, maar deze verschaftte hun onvoldoende duidelijkheid ten aanzien van de wijze waarop deze zal worden toegepast, een en ander met name bezien tegen de achtergrond van de opmerking in de memorie van antwoord dat de toekomstige positie van het l.h.n.o. nog moet worden aangegeven.

Met betrekking tot datgene wat opgemerkt wordt over de koppeling l.h.n.o.–m.d.g.o. wilden de leden van de P.v.d.A.-fractie weten hoe zulk een koppeling zich verhoudt tot de ontwikkeling van het voortgezet basisonderwijs. Moet niet geconcludeerd worden, dat indien koppeling op grond van het voortbestaan van een l.h.n.o.- of m.d.g.o.-school nodig is, dit te zijner tijd toch tot problemen zal leiden? Is niet te verwachten dat deze ontwikkeling strijdig is met de te verwachten toekomst van het voortgezet onderwijs 1e fase (v.b.o.)? Verder meenden deze leden dat hier toch weer de beruchte fuikwerking in stand wordt gehouden.

Wanneer kan het nader beraad over de plaats en functie van de huidige m.h.n.o.-opleiding interim-algemene schakelopleiding (Intas), die in het m.d.g.o. vooralsnog wordt gehandhaafd, als afgerond worden beschouwd, zo vroegen de leden van de S.G.P.-fractie.

Bezien zal worden in hoeverre ook ten aanzien van het overige voortgezet onderwijs het schoolwerkplan wettelijk een rol zal mogen spelen. Wanneer zal het aangekondigde uitgebreide overleg met het gehele onderwijsveld van het voortgezet onderwijs worden geopend, zo vroegen deze leden voorts. Of wordt daarvan vooralsnog afgezien, totdat de herstructurering m.h.n.o./m.s.p.o. haar beslag zal hebben gekregen?

In de memorie van antwoord wordt gesteld, dat indien het l.h.n.o.-gedeelte van een h.n.o.-school te klein wordt geacht om zelfstandig te worden en er geen aansluiting kan worden gevonden bij ander l.b.o. en/of a.v.o., het l.h.n.o. dan niet ontkoppeld zal moeten worden. Kan nader worden aangegeven wanneer het l.h.n.o.-gedeelte van een h.n.o.-school te klein kan worden geacht?

Invoeringsplan/aanvullend plan

De leden van de C.D.A.-fractie waren tevreden met de door hen gevraagde nadere uiteenzetting van een aantal begrippen betreffende het invoerings- en aanvullend plan. Gezien de duidelijkheid van de beantwoording bestond

er voor hen geen behoefte meer daarop nog uitgebreid in te gaan.

Met betrekking tot het begrip «het verlangde onderwijs» stelden deze leden vast dat er geen misverstand over kan bestaan dat hieronder zal worden verstaan de gewenste onderwijssoort overeenkomstig de gewenste levensbeschouwelijke richting.

Voorts zouden deze leden nog graag antwoord ontvangen op hun vraag hoe zal worden gehandeld bij aanvragen waarbij sprake is van samenwerking van scholen van openbare en algemeen-bijzondere richting.

Onduidelijk was volgens de leden van de P.v.d.A.-fractie de positie van het parlement met betrekking tot het invoeringsplan en aanvullend plan. Zij hechtten eraan reeds nu te verklaren dat zij van mening zijn, dat deze plannen parlementaire instemming behoeven alvorens zij worden vastgesteld. Zij wezen er hierbij op dat niet de normale planprocedure in het geding is, een procedure die overigens ook aan kritiek onderhevig is. Een wijziging van artikel 3 en 8 van de invoeringsregeling is denkbaar ten einde de positie van het parlement in dezen te versterken.

In aansluiting op eerdere in dit verslag gemaakte opmerkingen van de zijde van de V.V.D.-fractie ter zake van de garanties voor een onderwijskundig en juridisch verantwoorde invoering van het m.d.g.o., waaruit moge blijken dat zij met de gegeven antwoorden bepaald niet tevreden zijn, wilden zij ook nog terugkomen op hetgeen van de zijde van de Regering is opgemerkt als reactie op hun vraag een oordeel te geven over de verschillende invoeringsstrategieën die bij de totstandkoming van verschillende onderwijsvernieuwingen zijn toegepast. Zij achtten dit antwoord onvoldoende. Ook zij weten dat de voorbeelden, in het voorlopig verslag genoemd, van elkaar verschillen en dat de financiële omstandigheden zich hebben gewijzigd. Maar los van deze omstandigheden zijn bij deze verschillende invoeringsstrategieën, naast identieke elementen in een vernieuwingsproces, ook verschillen in aanpak aan te merken die geen verband houden met de door de Regering aangevoerde argumenten en die daarom vragen om een beoordeling van de vraag welke strategie nu uiteindelijk de beste zou kunnen zijn in het belang van alle bij het onderwijs betrokkenen. Om die reden zagen deze leden een wat «serieuzere» beantwoording van deze vraag gaarne alsnog tegemoet, met name ook met het oog op de toekomst.

In het kader van het invoeringsplan/aanvullend plan wordt opgemerkt dat het getal van 135 niet het absolute maximum aangeeft van het aantal m.d.g.o.-scholen, maar alleen van het bij de invoering van de schoolsoort te stichten aantal scholen. Maar waarom dan niet de mogelijkheid open gehouden van vijf scholen extra gelet op de aanwijzing van de vijf dislocaties, die er immers «sui generis» zullen zijn, vroegen de leden behorend tot de fractie van de S.G.P.

Op de opmerking van de leden van deze fractie, dat het meer dan vijf jaar kan duren alvorens een nieuw initiatief tot oprichting van een m.d.g.o.-school kan worden gerealiseerd, antwoordt de Staatssecretaris dat deze termijn een uiterste en een voor de Minister dwingende termijn is, waarna hij moet overgaan tot bekostiging van een school die op het plan is geplaatst. Maar hoe lang schat de Staatssecretaris dan de gemiddelde termijn in?

De leden van de R.P.F.-fractie hadden in verband met de invoering van het m.d.g.o. geïnformeerd naar de betekenis van de term «bovenschool». Uit de nadere uiteenzetting en de verwondering hierover van de Staatssecretaris meenden zij te mogen afleiden, dat aan deze term in dit verband inderdaad geen enkele betekenis moet worden toegekend.

Doorstroming

Gezien het gestelde ten aanzien van het in overwegende mate opleidings-c.q. beroepsspecifieke karakter van de opleidingen meenden de leden van de C.D.A.-fractie, tot hun spijt overigens, te moeten constateren dat de horizontale doorstromingsmogelijkheden beperkt moeten worden geacht. Mede gezien het gememoreerde ten aanzien van de verticale doorstromingsmogelijkheden naar niet-verwant h.b.o., betekent een en ander volgens hen dat het oogmerk van het herstructureringsproces, namelijk te komen tot een samenhangend geheel van beroepsopleidingen «met horizontale en verticale doorstromingsmogelijkheden» ter vervanging van het huidige scala van smalle opleidingen, wat mager uit de verf komt.

Een uit het oogpunt van emancipatie belangrijk aspect noemden de leden van de P.P.R.-fractie de mogelijke horizontale doorstroming tussen kort-m.b.o. en m.b.o. Zij vroegen of het mogelijk is voor bij voorbeeld l.h.n.o.-leerlingen, die een te bescheiden opleiding hebben gevolgd, een schakeljaar te gebruiken op het kort-m.b.o. (Inas-cursus) om alsnog over de gevraagde aanvangkwalificaties te beschikken.

De P.P.R.-fractie vindt dat uit het schriftelijk antwoord van de Staatssecretaris blijkt, dat er geen garantie bestaat voor het aanblijven van niet-onderwijzend personeel. Zij betreunden dit ten zeerste.

De leden van de R.P.F.-fractie zouden willen weten in hoeverre de «muren» van het m.d.g.o. de grenzen vormen voor de horizontale doorstroming.

Uiterlijke verzorging

De leden van de C.D.A.-fractie vroegen zich af in hoeverre de opvatting van de Staatssecretaris omtrent voldoende waarborg voor een harmonische ontwikkeling van de opleiding uiterlijke verzorging en de onderwijskundig verantwoorde opleidingsduur van twee jaar, wordt gedeeld door het betrokken onderwijsveld. Kan de Staatssecretaris nader aangeven waarom c.q. in welke opzichten het beraad over de vraag of de opleiding uiterlijke verzorging als kort-m.b.o. of als m.d.g.o.-opleiding moet worden ontwikkeld van belang is voor de vraag of de kappersopleidingen bij de afdeling uiterlijke verzorging worden opgenomen? In hoeverre speelt de door de kappersopleidingen zelf geuite wens tot onderbrenging bij de uiterlijke verzorging een rol bij de besluitvorming?

De leden van de S.G.P.-fractie zouden het op prijs stellen te vernemen wanneer het beraad over de vraag of de opleiding uiterlijke verzorging als kort-m.b.o.- of als m.d.g.o.-opleiding moet worden ontwikkeld zal zijn afgerond.

Intas/v.h.b.o.

De leden van de C.D.A.-fractie waren tevreden met de nadere verduidelijking van de positie van de Intas respectievelijk de v.h.b.o., maar zouden graag nog antwoord krijgen op hun vraag met betrekking tot de relatie Intas – kort-m.b.o. Tegelijk vroegen zij naar de relatie Intas – tweede fase van het voortgezet onderwijs.

Inzake de eenjarige vormingsklas die zal gaan verdwijnen merkt de Staatssecretaris op, dat voor zover de vormingsklas een wachtkamerfunctie heeft voor jongeren die te jong zijn om geplaatst te worden in een in-service-opleiding in de gezondheids- en welzijnssector, deze functie kan worden overgenomen door de Intas. De vraag die bij de leden van de S.G.P.-fractie rijst is om hoeveel jongeren het hier gaat.

Ondanks het feit dat de Staatssecretaris de stelling onderschrijft «dat bij de ontwikkeling van de opleiding m.b.o.-SB rekening moet worden gehouden met de eisen die werkveld en afgestudeerden van deze opleiding stellen», bleek naar het oordeel van de leden van de C.D.A.-fractie uit de gebezigde formuleringen ter zake in de memorie van antwoord onvoldoende duidelijk of, en zo ja in hoeverre, daadwerkelijk bij de uiteindelijke oordeelsvorming het standpunt van de werkvelden zal worden betrokken voor wat betreft afstemming van deze opleiding op hun behoeften.

Met name waar het gaat om de vraag of de m.b.o.-SB een cursusduur van drie dan wel vier jaar moet krijgen – het werkveld is van mening dat deze vier jaar moet zijn, terwijl de memorie van antwoord stelt dat «uiteeraard» voor de opleidingen m.b.o.-VP en in mindere mate voor de opleiding m.b.o.-SB een uitzondering moet worden gemaakt op de cursusduur van drie jaar – was het deze leden niet duidelijk wat nu de werkelijke cursusduur van de opleiding-SB gaat worden.

Zij zouden voorts nog graag antwoord krijgen op hun vraag of de in de m.d.g.o.-structuur onder te brengen CIOSsen binnen die structuur als categoriale scholen kunnen voortbestaan.

In dit verband met het civiel effect voor afgestudeerden van de opleiding-SB in relatie tot die van de huidige CIOSsen vroegen de leden van de C.D.A.-fractie zich af met wie in overleg wordt getreden waar in de memorie van antwoord wordt gesteld dat «in goed overleg» ernaar wordt gestreefd een optimale afstemming met de CIOS-opleiding te verkrijgen. Is dat (ook) het werkveld?

Niet tevreden waren de leden van de V.V.D.-fractie met het antwoord op hun vraag welke onderwijskundige c.q. maatschappelijke visie ten grondslag ligt aan het onderbrengen van de CIOSsen bij het m.d.g.o. Slechts de verwijzing naar het feit dat de CIOSsen tot het m.s.p.o. behoren achtten deze leden wel een erg magere reactie. Zij verwachtten alsnog een gefundeerde reactie hierop van de zijde van de Regering, die zij bovendien noodzakelijk achten gelet op de gegeven antwoorden op van andere fracties afkomstige vragen.

Hoewel de hier aan het woord zijnde leden de constructie van een z.g. «artikel 61»-commissie op zich konden onderschrijven, is bij hen toch de vraag opgekomen op grond van welke wettelijke bevoegdheden de Regering bij de overdracht van de rijks-CIOS te Overveen aan de gemeente Haarlem deze voorwaarde kan stellen. Kan de Regering dit nader verklaren?

Het terugbrengen van de cursusduur in het algemeen en bij de CIOS-opleidingen in het bijzonder had de leden van de P.P.R.-fractie verontrust.

De CIOS-opleidingen hebben op onderwijsinhoudelijke gronden aangegeven dat een vierjarige opleiding in het m.d.g.o. een voorwaarde is om kwaliteit te kunnen garanderen op een voor het werkveld enigszins acceptabel niveau. Zij vroegen de Staatssecretaris naar de onderwijsinhoudelijke argumenten om het CIOS-nieuwe stijl niet die cursusduur toe te kennen.

Part-time opleidingen

Tot hun voldoening constateerden de leden van de C.D.A.-fractie dat de Staatssecretaris hun opvatting onderschrijft dat over de plaatsbepaling van het part-time m.s.p.o. pas een besluit moet worden genomen als de commissie part-time m.s.p.o. advies heeft uitgebracht. Zij begrepen ook dat uit een oogpunt van het veilig stellen van de bekostigingsgrondslag van het part-time m.s.p.o. deze onderwijssoort als part-time m.d.g.o. in het wetsontwerp is meegenomen.

Wederom refererend aan de zinsnede onder de algemene beschouwingen in de memorie van antwoord dat voor wat betreft de driejarige cursusduur van de nieuwe opleidingen m.d.g.o. «uiteraard» een uitzondering moet worden gemaakt voor de opleiding m.b.o.-VP, vroegen de leden van de C.D.A.-fractie zich af waarom de Staatssecretaris nog niet kan mededelen of hij al dan niet vindt dat de cursusduur van deze opleiding vier jaar moet zijn. Maakt de vraag met betrekking tot drie- dan wel vierjarigheid van de cursusduur onderdeel uit van het overleg met de Minister van Volksgezondheid en Milieuhygiëne?

Gezien de algemeen geuite wenselijkheid van vierjarigheid van de opleiding m.b.o.-VP hadden deze leden de indruk dat louter financiële overwegingen deze vierjarigheid in de weg staan, hetgeen in strijd zou zijn met de in 1977 aangenomen motie-Van Leijenhorst.

Deze leden waren voorts van mening dat de overheid in haar wetgevende functie als eerstverantwoordelijke dient op te treden bij het ontwikkelen van de beroepsprofielen van de beginnende beroepsbeoefenaren m.b.o.-VP en h.b.o.-V. Zij drongen er bij de Staatssecretaris op aan zoveel mogelijk een stimulerende rol te vervullen bij de discussie over de profielen beroepsbeoefenaren m.b.o.-VP en h.b.o.-V, ten behoeve van de daarmee samenhangende leerplanafstemming.

Overigens zouden zij nog graag antwoord krijgen op hun vraag met betrekking tot de afstemming tussen genoemde opleidingen, bezien naar salariëring van afgestudeerden.

Zij constateerden bij de m.b.o.-VP-opleiding wederom enige frictie tussen de uitgangspunten van de herstructurering, namelijk verhoging van het instroomniveau en verbetering van horizontale en verticale doorstromingsmogelijkheden. Een van de belangrijkste doelen van de herstructurering in aanmerking nemende, namelijk aan de leerlingen een zo breed mogelijk pakket van opleidingsmogelijkheden bieden, zagen de leden van de C.D.A.-fractie in, dat vooralsnog aan de door de gezondheidsorganisaties geuite wens om te komen tot clustering van gezondheidszorgopleidingen moeilijk tegemoet kan worden gekomen. Zij onderschreven de intentie van de Staatssecretaris bij eventuele toewijzing van afdelingen via de normale planprocedure na de invoering met de clustergedachte rekening te houden.

Overigens vonden zij het in het algemeen bezien jammer dat over een groot aantal zaken nog onvoldoende duidelijkheid kon worden verschaft, vanwege overlegsituaties die gaande c.q. komende zijn, bij voorbeeld over de reeds gememoreerde cursusduur, de toekomstige positie van docent-verpleegkundigen verbonden aan de in-service-opleidingen, het vraagstuk van eventuele ontkoppeling van diplomering en registratie enz. Wanneer zullen deze overlegsituaties naar verwachting zijn afgerond en kan de Kamer van de uitkomsten daarvan kennis nemen?

Ten slotte verzochten deze leden de Staatssecretaris wat uitgebreider in te gaan op hun opmerkingen over een eigen positie van het middelbaar gezondheidszorgonderwijs.

De leden van de P.v.d.A.-fractie hadden kennis genomen van het overleg dat gaande is met het Departement van Volksgezondheid en Milieuhygiëne over de afdeling-VP. Zij wachtten nadere informatie graag af maar wilden wel graag weten of een combinatie van de afdelingen VP met AB aan dezelfde scholen niet voor de hand ligt. Ook naar de mening van het onderwijsveld is er veel gemeenschappelijk of overeenkomstig in de verschillende afdelingen.

De leden van de V.V.D.-fractie hadden met bijzondere belangstelling het antwoord van de Regering gelezen op het punt van de «opleidingen gezondheidszorg». Het lange antwoord brengt echter op tal van punten geen of weinig duidelijkheid omdat nog overleg gaande is over tal van punten. Kan de Regering zich voorstellen dat behandeling van dit wets-

ontwerp door de Tweede Kamer, ook al ziet de Regering dit wetsontwerp als invoeringswetgeving, op bezwaren stuit wanneer op dit zo belangrijke punt zo weinig duidelijkheid wordt geboden?

Wanneer zal het overleg met het Departement van Volksgezondheid en Milieuhygiëne zijn afgerond over cursusduur, eindtermen, formulering van stagedoelstellingen, benoeming van gecommitteerden en de positie van de docent-verpleegkundigen die thans verbonden zijn aan de in-service-opleidingen?

De leden van de V.V.D.-fractie wilden hier nadrukkelijk stellen dat zij meer duidelijkheid op dit punt noodzakelijk achten alvorens behandeling van dit wetsontwerp kan plaatsvinden. In dit verband verwezen zij nogmaals naar hun opmerkingen en vragen in het voorlopig verslag over de zorg in de wereld van de gezondheidszorg omtrent de kwaliteit van de opleidingen en hun opmerkingen over de incongruentie van de middelbare opleidingen en de regeling van de opleidingen in het hoger onderwijs.

De leden van de P.P.R.-fractie vroegen om inhoudelijke argumenten voor de verkorting van de cursusduur van de verpleegkundige opleiding. Zij stelden dat het werkveld, de kruisverenigingen, hebben betoogd dat een driejarige cursusduur voor hen absoluut geen garantie is voor verlangde kwaliteit. Zij zouden het daarom op prijs stellen als de Staatssecretaris hierop wat dieper zou ingaan.

Eerdergenoemde leden waren van mening, dat de VP-opleiding binnen het wetsontwerp gehouden moet worden. Ook daar wijst het werkveld de driejarige variant af. Continuering daarvan zou de bestaande, weinig emancipatorische in-service-situatie niet veranderen.

Zij vroegen de Staatssecretaris in te gaan op het idee om het aantal VZ-opleidingen terug te brengen, zodat alsnog de cursusduur van de SB- en VP-opleiding, op onderwijsinhoudelijke gronden, vier jaar zou kunnen worden.

In-service-opleidingen

De leden van de C.D.A.-fractie vroegen of uit het gestelde ten aanzien van de in-service-opleiding moet worden opgemaakt dat deze opleiding inderdaad blijft bestaan, of is dat voor de Staatssecretaris nog geen vaststaande zaak? In ieder geval waren deze leden van mening dat de in-service-opleiding moet blijven bestaan indien en voor zover er bij volwassenen behoefte blijkt te bestaan aan deze vorm van part-time onderwijs.

Stages

Ook het onder dit hoofd gestelde gaf de leden van de C.D.A.-fractie de indruk dat voor wat betreft de m.b.o.-VP-opleiding al is gekozen voor een cursusduur van drie jaar. Is deze indruk terecht? Zij wezen in dit verband wederom op de tegenspraak met opmerkingen elders in de memorie van antwoord. Zij drongen aan op spoedige duidelijkheid over deze problematiek.

Is inmiddels daadwerkelijk gekozen voor brede in plaats van algemene inzetbaarheid van m.b.o.-VP-abituriënten?

In verband met het gememoreerde interdepartementale overleg over de stageproblematiek in de intramurale gezondheidszorg vroegen deze leden zich af of daarnaast ook nog communicatie aanwezig is met hen die zich verantwoordelijk weten voor het creëren van opleidingscapaciteit ten behoeve van het gezondheidszorgonderwijs, alsmede de Nationale Ziekenhuisraad.

Het te verwachten gebrek aan stageplaatsen mag naar de mening van de leden van de P.P.R.-fractie nooit leiden tot zogenaamde binnenschoolse stages. Voor een aantal werkvelden, SB, VP, AG en VZ, vonden zij het

noodzakelijk in het werkveld zelf ervaringen op te doen door middel van stages. Is de Staatssecretaris deze mening toegedaan, en hoe heeft hij daarmee in het spreidingsplan rekening gehouden?

Personele/rechtspositionele gevolgen

De leden van de C.D.A.-fractie onderschreven de uitgangspunten die voor de «ombouwsituatie» zullen gelden. Voor het overige wachten zij met belangstelling het sociaal plan af.

De leden van de V.V.D.-fractie hadden met instemming kennis genomen van de intentie die in de paragraaf over de personele/rechtspositionele gevolgen doorklinkt. Kan de Regering toezeggen dat het sociaal plan aan de Kamer bekend is alvorens de plenaire behandeling van het wetsontwerp plaatsvindt? Wordt in dit sociaal plan ingegaan op de regeling van bevoegdheden, her- en bijscholing etc. en de positie van de bezitters van de diverse N-akten?

De leden van de P.P.R.-fractie merkten op dat de bezuiniging op de groepsgrootte wel wordt berekend, doch dat de effecten van de Commissie Situering en Spreiding (schaalvergroting en uitbreiding van afdelingen) niet werden meegenomen. Toch heeft de Staatssecretaris toegezegd nog 200 arbeidsplaatsen te zullen scheppen ondanks de beoogde bezuinigingen. Hoe denkt de bewindsman dit te kunnen verwezenlijken?

Financiële aspecten

Als de leden van de C.D.A.-fractie het goed zagen is bij de berekening van de financiële gevolgen c.q. het structurele tekort van f 18,2 mln. uitgegaan van een driejarige cursusduur voor het gehele m.d.g.o. Welke zijn echter de (eventueel extra) financiële consequenties van een vierjarige cursusduur van de m.b.o.-VP- en/of m.b.o.-SB-opleiding?

In dit verband vroegen zij om een nadere specificatie van het bedrag van f 90 mln., zijnde de kosten van de vierjarigheid van het m.d.g.o. Is dit bedrag inclusief de eventuele vierjarigheid van de opleidingen m.b.o.-VP en m.b.o.-SB, of slaat het op de overige m.d.g.o.-opleidingen?

De leden van de V.V.D.-fractie waren de Regering erkentelijk voor het uitvoerige antwoord op het punt van de financiële aspecten. Twijfel bestaat nog bij hen ter zake van de vraag of de financiële onderbouwing voldoende hard is, mede in het licht van het gegeven antwoord dat ten aanzien van de kosten van invoering zelf nog geen volkomen beeld bestaat. Hoe ziet het «onvolkomen» beeld er dan uit?

Voorts vernamen zij gaarne een reactie van de Regering op de stelling dat met de gegeven financiële onderbouwing «op hoop van zegen» gevaren wordt, mede in het licht van de uiteenzetting in de memorie van antwoord, dat verdere ondersteuning na de integrale invoering niet meer noodzakelijk is. Met begrip voor de grote financiële problemen waarvoor de Regering zich gesteld ziet vroegen zij zich wel af of dit verantwoord is. Tot slot stelden deze leden op dit punt een nadere verduidelijking op prijs ter zake van de relatie van de structurele vermeerdering van het aantal arbeidsplaatsen met ca. 200 in verhouding tot de bezuiniging op taakuren, mede in het licht van hetgeen hierboven is opgemerkt.

In dit verband wensten de leden van de V.V.D.-fractie nog een opmerking te maken over de opheffing van de zogenaamde consumptieve l.h.n.o.-cursussen. Hoewel deze cursussen niet opleiden voor een bepaald beroep hebben zij toch een belangrijke functie uit emancipatoir oogpunt. Mede gelet op hetgeen van de zijde van de Regering over het emancipatoire karakter dat met deze wetgeving wordt beoogd is gezegd, vroegen deze leden of aan deze invalshoek door de Regering is gedacht, en in welke mate de inhoudelijke kant van deze cursussen gewaarborgd blijft, dan wel de

groepen die aan deze cursussen tot op heden hebben deelgenomen mogelijkheden daartoe blijven behouden.

Sprekende over de huisvestingsproblematiek, zeiden de leden van de P.P.R.-fractie kennis te hebben genomen van de argumentatie van de Staatssecretaris, dat in de CIOS-situatie van Heerenveen het mogelijk is om gebouwen van de gemeente te huren.

Zij vroegen tevens een inventarislijst over te leggen van gemeenten waar laboratoriumruimten of andere faciliteiten te huur zijn.

Eerdergenoemde leden blijven van mening dat de herstructurering binnen het bestaande gebouwenbestand niet mogelijk is. Er zullen voor de opleidingsafdelingen-AG praktijklokalen gebouwd moeten worden. Zij vroegen inzicht in de financiële onderbouwing hiervan.

Overigens zetten zijn in algemene zin vraagtakens bij de financiële onderbouwing van het wetsontwerp.

Spreadingsplan/dislocaties, stichtings- en opheffingsnormen

De leden van de C.D.A.-fractie vroegen zich af hoe zij de «louter richting-gevende» aard van het spreadingsplan moesten interpreteren, met name voor wat betreft de mogelijke wijzigingen die daarin nog zouden kunnen worden aangebracht.

Ofschoon zij de mening van de Staatssecretaris deelden dat met het spreadingsplan een redelijk evenwichtig geheel van onderwijsvoorzieningen lijkt te worden gecreëerd, benadrukten zij dat ook een gewijzigde planningsopzet voldoende waarborg voor die evenwichtigheid zal moeten bieden.

In het spreadingsplan staan afdelingen aangegeven, door middel van een cirkel, die per 1985 van start zullen gaan. Welke garantie kan met name aan scholen met een klein aantal afdelingen worden geboden dat een dergelijke start daadwerkelijk kan plaatshebben, zo vroegen deze leden.

Voorts vroegen zij zich af hoe nieuwe aanvragen worden behandeld wanneer één vestigingsplaats binnen de vastgestelde 135 vrijkomt in het geval dat twee bevoegde gezagen van twee nieuw te vestigen scholen voor m.d.g.o. besluiten samen te werken in één instelling in 1984?

De leden van de C.D.A.-fractie waren erkentelijk voor de beantwoording van de vragen over de positie van dislocaties. Zij vroegen zich echter af of in het verleden ook aan andere plaatsen dan de in de memorie van antwoord genoemde toezeggingen met betrekking tot dislocaties zijn gedaan.

Met betrekking tot het spreadingsplan etc. hadden de leden van de P.v.d.A.-fractie met verwondering kennis genomen van de mededeling dat met de beschikbaarheid van stageplaatsen en met de arbeidsmarkt geen rekening gehouden is. «Voor de verwachte instroom van leerlingen uit de eerste fase van het voortgezet onderwijs heeft een rol gespeeld» zo lazen deze leden in de memorie van antwoord.

Deze leden verwezen nog eens naar hoofdstuk IV van de beleidsnota m.h.n.o./m.s.p.o., punt 4, blz. 25, waar als taak van de spreadingscommissie gesproken wordt over de onderwijskundig en doelmatig meest wenselijke spreiding waarbij gelet dient te worden op:

a. de vraag van jongeren naar full-time beroepsonderwijs. Dit is blijkbaar gebeurd;

b. de behoefte van de arbeidsmarkt. Kan aangegeven worden waarom dit niet is gebeurd, zo wilden de leden van de P.v.d.A.-fractie weten.

Zij zagen ernstige moeilijkheden zowel met betrekking tot stageplaatsen als met betrekking tot de arbeidsmarkt. Zij worden in deze mening gesterkt door signalen uit het onderwijsveld.

Ten slotte wilden deze leden nog ingaan op enkele concrete zaken in het voorliggende spreadingsplan. Zij beschikten over stukken waarin de afwegingen gemaakt zijn om tot de laatste wijziging te komen. Het was hun bekend dat de voorganger van deze Staatssecretaris over deze, op zijn

verzoek geproduceerde stukken beschikte toen hij zijn beslissing nam. Op grond van een aantal criteria zijn de volgende conclusies getrokken:

Dokkum, p.c. (afgezien van afstand zou dit kunnen)

Sneek, a.b. (zwakker geval dan Dokkum)

Leeuwarden, r.k. (zeer zwak)

Appingedam, a.b. (zeer zwak)

Assen, p.c. (bijzonder zwak)

Gulpen, r.k. (zeer zwak)

De leden van de P.v.d.A.-fractie wilden exact weten waarom, ondanks de bovenvermelde adviezen, gekozen is zoals gekozen is. De keuze maakt een nogal willekeurige indruk en wellicht is door herschikking binnen de 135 scholen zoals in het wetsontwerp genoemd tot herschikking te komen. Waarom, zo wilden zij weten, is in Limburg slechts één algemeen bijzondere school opgenomen die slechts over één afdeling beschikt (AB) en bovendien dreigt uitgehoid te worden door twee nieuw te vestigen afdelingen-AB. Hoe hard is het criterium van ten minste drie afdelingen per school, vooral in streken waar dat gezien de bevolkingsdichtheid geen enkel probleem zou zijn?

De leden van de V.V.D.-fractie wilden ook nog enige opmerkingen maken over hetgeen is opgemerkt over de situering en spreiding van de toekomstige m.d.g.o.-opleidingen. Bij de op dit punt gedane voorstellen is een verdeling tot stand gekomen op basis van denominatieve uitgangspunten, waarbij onvoldoende rekening is gehouden met het uitgangspunt van de maatschappelijke behoefte. De indruk wordt daardoor gewekt dat waar gesproken wordt over een «evenwichtig geheel van onderwijsvoorzieningen» dit uitgangspunt geheel en al wordt opgehangen aan de verdeling over de zuilen. Tot op heden is voor de vraag of tot stichting van een bepaalde school kan worden gekomen bepalend de eventuele belangstelling voor die vorm van opleiding op die plaats, gebaseerd op statistische gegevens. Een ieder – dus ook de Regering – dient zich te realiseren dat, waar binnen niet al te lange tijd een principiële discussie over de planprocedure zal worden gevoerd, het niet uitgesloten moet worden geacht dat de planprocedure op belangrijke punten zal/kan worden gewijzigd. In dat licht bezien hadden de leden van de V.V.D.-fractie de grootste moeite met het feit dat bij het maken van het spreidingsplan het element van de maatschappelijke behoefte geen rol heeft gespeeld. Zij maken deze opmerking ook in het licht van de ontvangen signalen uit het onderwijsveld dat er een enorme overcapaciteit aan afgestudeerden dreigt die niet aan de slag kunnen komen. Is de Regering over dit aspect niet wat al te lichtvoetig heengelopen, zo vroegen deze leden zich af. Zij ontvingen gaarne alsnog een duidelijke uiteenzetting op dit punt.

De leden van de P.P.R.-fractie merkten op dat veel potentiële cursisten van het beoogde m.d.g.o. kwetsbaar zijn naar sociale herkomst en opleiding. Zij hadden met genoegen ervan kennis genomen dat met de herstructurering een emancipatorisch effect wordt beoogd. Zij vonden het des te onbegrijpelijker dat voor meer en kleinere opleidingscentra geen financiële ruimte meer is. Op deze manier wordt aan een belangrijke doelstelling van het m.d.g.o. onnodig een handicap in de zin van afstand-problematiek toegevoegd.

De P.P.R.-fractieleiden konden in de memorie van antwoord niet terugvinden of er nog andere dan financiële criteria zijn waarop dit spreidingsbeleid berust.

Verder vroegen zij naar de redenen van de verdeling van afdelingen over de instituten. Is dit onderzocht naar arbeidsmarkt- en/of stageplaatsmotieven?

Zij vroegen zich af of het niet mogelijk was in overleg met het werkveld te komen tot een flexibeler opzet, zowel wat betreft de spreiding als de cursusduur. Zij voerden hierbij het voorbeeld van de opleidingen-VZ aan, waarvan het werkveld minder opleidingen vraagt. Wanneer de Staatssecre-

taris in overeenstemming met het werkveld zou beslissen om minder VZ-afdelingen per opleiding toe te wijzen, zou op die manier een financiële bijdrage kunnen worden geleverd aan de noodzakelijke uitbouw van een aantal andere afdelingen, SB en VP, tot een vierjarige opleiding.

Enige verduidelijking wensten de leden van de R.P.F.-fractie te verkrijgen wat precies moet worden verstaan onder «evenwichtig geheel van onderwijsvoorzieningen». Zij hadden met belangstelling de uiteenzetting op bladzijde 11 van de memorie van antwoord gelezen, waarbij met name de relatie tot de wettelijke stichtingsnorm voor hen echter onduidelijk bleef. Zij vroegen daarom hoe de beide genoemde toewijzingscriteria zich in de praktijk tot elkaar verhouden.

Deze leden waren niet overtuigd door de argumenten van de Staatssecretaris om bij de invoering van deze nieuwe schoolsoort uit te gaan van bestaande (bekostigde) scholen. Men zou immers ook *in beginsel* kunnen uitgaan van de bestaande situatie, zodat nieuwe initiatieven niet bij voorbaat (althans tijdelijk) zijn uitgesloten. Het woordje «zouden» (bladzijde 37 memorie van antwoord, regel 17) roept in dit verband ook vragen op. Nieuwe initiatieven leiden immers *altijd* tot overschrijding van de 135 vestigingspunten? Naar aanleiding van het woord «daarna» (bladzijde 13 memorie van antwoord) zouden zij graag weten op welke datum deze schoolsoort wordt geacht te zijn ingevoerd.

Ten slotte zeiden deze leden begrip te kunnen opbrengen voor de opmerkingen van de bewindsman over de voorzieningen voor de Zuidhollandse en Zeeuwse eilanden. Niettemin stelden zij prijs op een nadere cijfermatige onderbouwing van een en ander.

Slotopmerkingen

De leden van de V.V.D.-fractie zeiden er behoefte aan te hebben hun inbreng ten behoeve van dit eindverslag als volgt te beëindigen.

Op vele punten zijn deze teruggelopen op vragen die zij reeds in het voorlopig verslag hadden gesteld. Hoewel de memorie van antwoord uiteindelijk een omvangrijk stuk is geworden, konden de leden van de V.V.D.-fractie zich toch niet aan de indruk onttrekken dat op tal van punten nog onduidelijkheid bestaat, terwijl met het oog op de gewenste invoering per 1 augustus 1984 duidelijkheid, met name ook op inhoudelijke punten, vereist is. Het feit dat het onderhavige wetsontwerp een invoeringswet is doet daar niets aan af. Deze leden kunnen bezwaarlijk medeverantwoordelijkheid dragen voor een wet die de invoering van een nieuwe schoolsoort beoogt, waarvan de inhoudelijke invulling nog zo onduidelijk is dat op een gegeven moment de invoering feitelijk tot een fiasco zal kunnen/moeten leiden.

De hier aan het woord zijnde leden herinnerden in dit verband nog eens duidelijk aan hetgeen zij reeds in het voorlopig verslag tot uiting hebben gebracht, nl. dat hun eindoordeel over het onderhavige wetsontwerp mede zal afhangen van de in de schriftelijke voorbereiding van de zijde van de Regering gegeven antwoorden en geboden duidelijkheid. Aangezien zij thans nog allerminst tevreden waren, zouden zij het ten zeerste op prijs stellen indien in de nota naar aanleiding van het eindverslag die gewenste duidelijkheid alsnog geboden zal worden.

Artikelen

Artikel 5

Bij nader inzien leek de leden van de C.D.A.-fractie het onder lid 1 gestelde ten aanzien van het delen van het aantal leerlingen uit het betrokken gebied door het aantal verzoeken een minder gelukkige zaak. De aldus verkregen rekenkundige schijnobjectiviteit zou naar hun mening wellicht te

weinig recht doen aan bijzondere omstandigheden die zich ter plaatse kunnen voordoen. Zou het niet beter zijn een formulering op te nemen waarin wordt gesproken van een *verdeling* over leerlingen?

Artikel 11

De G.P.V.-fractie wilde de aandacht vestigen op de in dit artikel voorgestelde beroepsregeling. Krachtens dit artikel zal Kroonberoep mogelijk zijn tegen een afwijzende beschikking van de Minister op een aanvraag voor een school of afdeling dan wel tegen het vervallen van een afdeling uit het plan, anders dan op verzoek van de aanvrager. Het beroep staat slechts open voor de aanvrager. Deze fractie vroeg zich af of dit niet tot gevolg zal hebben, dat in de gevallen die niet worden genoemd in artikel 11, de Wet Arob van toepassing zal zijn. Indien dit het geval is zou dit leiden tot een tweesporigheid, welke het wetsvoorstel tot wijziging van de beroepsbepalingen in onderwijswetten in verband met de Wet Arob (kamerstuk 17 201) nu juist beoogt te voorkomen. Nu artikel 11 deel uitmaakt van een afzonderlijke wettelijke regeling los van de Wet op het voortgezet onderwijs, zou ter voorkoming van deze tweesporigheid naar de indruk van de G.P.V.-fractie een afzonderlijke wettelijke bepaling nodig zijn. Genoemde fractie zou hierover graag het standpunt van de Regering vernemen.

In het vertrouwen dat de Regering bereid zal zijn bovenstaande vragen en opmerkingen tijdig tevoren schriftelijk te beantwoorden, acht de vaste commissie de openbare beraadslaging over het wetsontwerp hiermede voldoende voorbereid.

De voorzitter van de commissie,
Ginjaar-Maas

De griffier van de commissie,
Teunissen